

Bygger vannkraft i Georgia

Spleiselag: Indias største investor, Tata Group, er kommet med på laget til norske gründere, Verdensbanken og investorer fra Molde. Nå blir det vannkraftutbygging for 3,5 milliarder kroner i Georgia.

ENERGI

IDA GRIEG RIISNÆS
OSLO

I mai 2010 var vi to nordmenn uten noe særlig penger som ville bygge vannkraft i Georgia til tre-fire milliarder kroner. Det var ikke åpenbart for alle at vi ville få det til.

Gründerne Bjørn Brandtzæg og Jarand Felland nikker til hverandre ved utsikten til fjorden ved Lysaker, hvor Clean Energy Group har lokaler.

I løpet av tre år har de lagt noen tusen brikker i puslespillet. Det første året jobbet de gratis og fikk med seg Bård Mikkelsen som styreleder da han gikk av som sjef for Statkraft. Dernest

kom Verdensbankens private arm, International Finance Corporation, og så Norsk Mineral med Steinsvik-familien fra Molde, med som investorer. Så langt har de brukt 100 millioner kroner.

– Dette krever tålmodighet og guts. Det er ikke som i eiendom hvor du får igjen noe uansett hvordan det går. Her er det enten eller, sier Bjørn Brandtzæg, som var rådgiver i analyseselskapet Econ Pöyry da han var på ferie i Georgia og fikk ideen om vannkraftutbygging i fjellandet.

Siste brikke

I forrige uke kom endelig den siste svært viktige brikken på plass, slik at gründerne nå er sikre på at prosjektet vil bli realisert:

Tata Power, hvor Indias største

konglomerat, Tata Group, er hovedeier, signerte på å gå inn med 40 prosent i prosjektselskapet, Clean Energy Invest, som skal bygge ut to store kraftverk på tilsammen 335 megawatt langs Adjaristsqali-elven i sørvestre Georgia.

Dermed er den nødvendige egenkapitalen i det første prosjektet på plass, i alt 100 millioner dollar (580 millioner kroner) av totalt 300 millioner dollar som skal investeres.

Norsk Mineral fra Molde er største eier i Clean Energy Group, som eier 40 prosent av prosjektselskapet, mens Verdensbankens IFC eier de siste 20 prosent.

Innen september skal lånefinansieringen være i orden. Gründerne får ikke fullrost all hjelpen

de har fått fra IFC.

– De har vært med og kvalitetssikret alle deler av prosjektet, fra kontrakter til kvalitetssikring av det tekniske, og skal også lede finansieringen av 200 millioner dollar nå. Det er krevende, men vi er ikke i tvil om at vi kommer i havn, sier Brandtzæg.

Selger til Tyrkia

I løpet av sommeren skal arbeidet igang for alvor på det første prosjektet, som skal stå klart til å levere strøm om tre år. Da skal strømmen selges til Georgia i tre vintermåneder hvert år, mens den resten av året skal styres til Tyrkia, som har blant de høyeste strømprisene i Europa og et strømbehov som øker med 10-15 terawattimer i året.

I det fattige fjellandet Georgia er dette en av de største utenlandsinvesteringene noensinne. Fra Sovjetstyre har landet siden frigjøringen i 1991 satset enorme beløp på å modernisere distribusjonsnett, og ser eksport av ren strøm til Tyrkia som en viktig fremtidig inntektskilde.

Good guy-prosjekt

Ved valget ifjor høst tapte Mikheil Saakashvili presidentplassen til fordel for en av landets rikeste menn, Bidzina Ivanishvili, som leder partiet Georgias drøm. Straks falt utenlandsinvesteringene dramatisk, men Bård Mikkelsen sier at de nye myndighetene har nøyaktig den samme innstilling til vannkraftprosjektet som de foregående.

Georgia

Tidligere Sovjet-republikk, selvstendig siden 1991

Innbyggere	4,6 millioner
President	Bidzina Ivanishvili (siden 2012)
Areal	69.700 km ²
Bnp 2010*	74 milliarder kroner

*IMFs estimat

■ Preget av uro rundt Abkhazia og Sør-Ossetia, som krever selvstendighet og støttes av Russland.

■ Landet ønsker opptak i Nato og EU, og er på vent begge steder.

■ Nær alliert med USA og har omfattende amerikansk militær tilstedeværelse.

■ Verdensbanken anerkjenner Georgia som et av landene i verden som reformerer økonomien raskest. Ble i 2010 rangert som det 11. letteste landet å gjøre forretninger i, på nivå med Norge, Australia og Japan, opp fra 115. plass i 2005.

■ Georgia har gjennomført store reformer mot korrupsjon, og var i 2012 rangert som det 51. beste landet i verden av Transparency International, mot 133. plass syv år før.

20©13 Dagens Nærings- og Irstdag / grafikk/Kilde: IMF, GeoAtlas

■ **BYGGER LANDET.** Med investorer fra India og Norge skal Bård Mikkelsen (fra venstre), Jarand Felland og Bjørn Brandtzæg igang med å bygge to store vannkraftverk i Georgia. Foto: Per Thrana

– Dette er virkelig et good guy-prosjekt. Vi er med og bygger landet, sier Jaran Felland, tidligere politisk rådgiver fra Senterpartiet.

Han bosatte seg i badebyen Batumi ved Svartehavskysten i ett år og snakket med bønder og myndigheter og erfarte at ja, det regner vanvittig mye der - i snitt 30 prosent mer enn i Bergen. Det er viktig når det skal bygges kraftverk i rennende elv med liten bruk av magasiner.

En egen skole er etablert lokalt som skal lære opp 600 mann i sveising, elektrisk og mekanisk arbeid. De regner med bruk av 6-700 lokalt ansatte i prosjektperioden.

ida.risnas@dn.no

Nytt liv for «dødt» felt

OLJE&GASS

Bjarmelandsplattformen i Barentshavet er gitt opp flere ganger. Nå viser Statoil ny interesse.

RUNE ENDRESEN
TROMSØ

■ går meldte norske Statoil og franske Total om et bytte av lisensandeler i Barentshavet. Statoil overtar ti prosent i gassfunnet Norvarg (PL 535) i bytte mot ti prosent i gassfunnet Verberis (PL 395) i samme «nabolag». Samtidig bytter Det norske bort ti prosent i Norvarg til nettopp Total.

Området heter Bjarmelandsplattformen, og har tidligere vært gitt opp flere ganger av de store selskapene. Men etter Totals spennende funn på Norvarg i 2011 ble det fornyet interesse for området.

– Bjarmeland-området har et interessant ressurspotensial som kan bli viktig for fremtidig utbygging av gassforekomster i Barentshavet, sier Gro Haavvedt, Statoils ledetiletter for norsk sokkel.

Flere funn og potensielle store strukturer ligger i nærområdet. Håpet er å få til en samordnet utbygging i en ny gassprovinns.

Det pågår nå en boring av avgrensingsbrønnen Norvarg II. Leteselskapet North Energy har en andel i Norvarg, og har stor tro på mer gass.

– Vi mener mer enn noen gang at Norvarg vil bli bygd ut, sier administrerende direktør Erik Karlstrøm i North Energy, og legger til:

– For oss er det veldig fint å få den tyngste aktøren inn i Norvarg. Det er merkelig hvis Statoil forblir på kun ti prosent i et så stort prosjekt. Det eneste som har hemmet Norvarg hittil, har vært at Statoil ikke har vært her.

Karlstrøm sier at North

Energy vil sitte på Norvarg-andelen «så lenge det er kommersielt fornuftig for oss», men lever av å selge andeler for å finansiere ny leting. Karlstrøm vil ikke kommentere om selskapet har fått tilbud om å selge.

Han sier at «alle lisensene er ganske optimistiske om hva som kommer», men at det er «ukjent territorium, så langt borte fra forrige brønn at det naturlig nok er stor usikkerhet og forsiktige estimater».

– Vi tror utfallet av den nye brønnen vil løfte volumene i lisensen. Det er et svært fjell det

OPTIMISTISK. Administrerende direktør Erik Karlstrøm i North Energy.

er snakk om, som det ville tatt minst en dag å gå over på landjorden. Så langt fra hverandre er disse to nålestikkene. Vi tror på bedre sand og bedre gjennomstrømming enn på Norvarg I.

rune.endresen@dn.no

En ny gassprovinns?

Bjarmelandsplattformen er en forkastning på havbunnen i Barentshavet som dekker tusenvis av kvadratkilometer.

■ Det ble påvist store mengder gass (17 mrd. sm³ - standardkubikkmeter) ved første boring på Norsel-høyden på 1980-tallet, men problemet var tette reservoarer med liten gjennomstrømming, og dermed var det ikke lønnsomt å hente til overflaten.

■ Fem nye forsøk i 2008-2009 ga disse resultatene:

Obesum: cirka 100 mill. fat olje og noe gass

Verberis: 3,5 mrd. sm³ gass

Arenaria: 0,5 mrd. sm³ gass

Caurus: 15 mrd. sm³ gass

og noe olje.

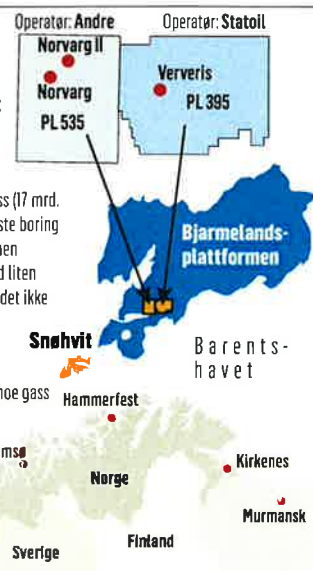
Igen var imidlertid problemet tette reservoarer.

■ Etter at Total fant Norvarg (10-50 mrd. sm³ gass) i 2011 gjøres det nå et nytt forsøk på å knekke koden på Bjarmelandsplattformen.

■ Nå bores en avgrensingsbrønn i en begravd kanal lenger nord der reservoaret kan ha bedre egenskaper enn i funnbrønnen.

■ Samtidig skal Det norske høsten 2013 bore en ny brønn på Caurus - i et annet kanalsystem enn det Statoil forsøkte seg på.

■ Håpet er en reevaluering av hele området og kommunikasjon mellom ulike funn.

20©13 Dagens Nærings- og Irstdag / grafikk/Kilde: Petroscan

BMW 3-SERIE TOURING-KAMPANJE HOS BILIA.

VELG MELLOM:

- 0, 95 % RENTE ELLER
 - M SPORTSPAKKE KR 0,-
- (Veiledende pris. 35.100,-)

Velkommen til Norges mest komplette BMW-utstilling!

Gjelder kun lagerbiler med rask levering.

BMW GARANTI
6 ÅR 200.000 km

BMW EfficientDynamics
Mindre forbruk, mindre CO₂. Mer kjøringslyst.

Kampanjen kan ikke kombineres med andre kampanjer/tilbud. Bilpris er inkl. frakt og leveringsomkostninger. Årsavgift kommer i tillegg. Forbruk blandet kjøring: 0,64-0,67 CO₂-utslipp: 149-155 g/km.

Bilia ☎ 08555

Bilia Stenshagen Skøyen

Drammensveien, 213

bilia.no - betjent med eDialog24

BMW
Bilia Stenshagen
Skøyen

www.bilia.no

Per kjøringslyst